

основа розширеного соціально-економічного відтворення територій. Наукові записки НУ «Острозька академія»: зб. наук. праць / Нац. ун-т «Острозька академія». Острог, 2012. Вип. 20. С.87–90.

5. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні. Ефективність державного управління : зб. наук. пр. / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 2013. Вип. 35. С. 324 – 330.

6. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик [та ін.] ; Центр політико-правових реформ. К. : О. М. Москаленко., 2012. 212 с.

7. Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 110 зі зміна та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-п/ed20120610>.

8. Череп А. В., Осипенко С. О. Комунальний банк як інвестиційна складова соціально- економічного розвитку територіальних громад. Бізнес Інформ : наук. журнал. 2015. № 11. С. 112–117.

Онуфрійчук Любов Сергіївна
*Начальник відділу паспортизації управління з питань
ідентифікації та паспортизації ГУ ДМС у Львівській області*

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМКІВ ПАСПОРТИЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

З процесом розвитку Державної міграційної служби України, її удосконаленням та приведення діючого законодавства України у відповідність із вимогами сучасності постало питання розробки нових моделей паспортів громадянина України з високим ступенем захисту.

Так, в Україні розпочинається реалізація іншого стратегічного напрямку паспортизації – створення та запровадження в обіг біометричних документів. Це документи, що засвідчують особу та у яких наявний електронний носій інформації (чіп), де зазначено інформацію про біометричні дані власника, що дають змогу його ідентифікувати. Це виключає можливість користування ними іншою людиною, а також наявність значних ступенів захисту виключає можливість їх підробки, що суттєво сприяє зниженню рівня злочинності, в тому числі і у міжнародному тероризмі.

Це загальносвітова практика, адже серед 193 держав-членів ООН понад 90 країн запровадили оформлення та видачу біометричних документів. А ще більше 20 це реалізують за кілька наступних років. Приблизно сорок п'ять держав, які запровадили оформлення біометричних документів, зберігають на них і відбитки пальців, і зображення обличчя людини, проте понад тридцять країн відбирають лише оцифроване фото особи. Решта країн в даний час використовують тільки зображення обличчя, але найближчим часом планують використовувати і дані дактилоскопії.

Відповідно до звіту Міжнародної організації цивільної авіації ІКАО понад 15 держав зараз застосовують автоматизовані контрольні-пропускові системи, якими можуть скористуватися володільці біометричних паспортних документів. З метою проходження паспортного контролю подорожуючий має можливість скористатися "електронними воротами", що автоматично звіряють біометричні дані особи з інформацією, що зберігається на чіпі паспорта. Серед цих держав, де на адміністративних кордонах можливе таке застосування паспорта з електронним чіпом є: Німеччина, Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Нова Зеландія, Індонезія, Сінгапур, Японія, Португалія.

В Україні на даний час оформляють такі види біометричних паспортів: паспорт громадянина України (так звана ID картка – внутрішній паспорт), паспорт громадянина України для виїзду за кордон (закордонний біометричний

паспорт) та дипломатичний паспорт. Основним лейтмотивом для функціонування біометричних паспортних документів є захищеність від підроблення, адже електронний безконтактний чіп буде стало неможливим скопіювати чи помінати.

Біометричні документи оформляються на основі електронної бази даних – Єдиного державного демографічного реєстру, що робить їх суттєво відмінними і набагато захищеними від паспортів-книжечок, тобто особа лише один раз проходить процес ідентифікації, бо пізніше всі її персональні дані будуть зберігатися у Реєстрі.

Можна виділити такі «плюси» біометричних паспортних документів:

- їх практичність: пластикова картка набагато менше пошкоджується та зношується, зручніша у зберіганні, ніж паперова книжечка;

- їх безпечність: з метою збереження біометричних даних на електронному чіпі застосовуються новітні технології, що унеможлиблює їх підробку чи копіювання (зłodії не зможуть використати паспортний документ);

- їх зручність у використанні при перетині адміністративних кордонів (система пропуску «електронні ворота»), а також виключить суб'єктивний чинник при проходженні контролю, значно скоротить термін проходження перевірок та довжину черг. При оформленні адміністративних послуг всередині країни значно спрощена процедура ідентифікації.

Паспорт громадянина України у формі ID картки оформлюється особі, коли вона досягла 14 річного віку (це досить поширена світова тенденція, тобто це час, коли людина досягає часткової цивільно-правової дієздатності), адже тоді вона може самостійно вибирати своє місце проживання. Паспорт громадянина України у формі картки з 14 до 18 років видається на термін 4 роки (через ймовірні фізіологічні зміни, притаманні цьому віку), після досягнення 18 річного віку термін дії – 10 років.

ID картка видається не пізніше, ніж через 20 робочих днів з дня оформлення заяви-анкети для її отримання (це так званий регламентний режим оформлення адміністративної послуги) або не пізніше, ніж 10 робочих днів з дня оформлення заяви-анкети для її термінового отримання (це так званий терміновий режим оформлення адміністративної послуги).

Якщо особа виявила бажання змінити прізвище чи ім'я (в тому числі і після одруження), зміна паспорта громадянина України у відповідності із новими персональними даними є необхідною, однак термін для цього відведено Правилами державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, та повинен становити не більше одного календарного місяця з моменту настання таких обставин. За проживання осіб без паспортного документу або проживання з недіючим паспортним документом несе відповідальність передбачену статтею сто дев'ясто сьомою Кодексу України про адміністративні правопорушення («тягне за собою попередження. Або ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачені частиною першою цієї статті, тягнуть за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»).

З метою перетину кордону Шенгенської зони без візи громадянам України необхідно оформити біометричний паспорт громадянина України для виїзду за кордон. Закордонний паспорт особа може отримати не пізніше, ніж через 20 робочих днів з дня оформлення заяви-анкети для його отримання (так званий регламентний режим); не пізніше, ніж через сім робочих днів (так званий терміновий режим). У виключних випадках законодавець надав ймовірність оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон у термін до трьох робочих днів (у зв'язку із необхідністю термінового виїзду за кордон, пов'язаною з нагальною потребою в лікуванні, чи в супроводі на лікування, або смертю родича).

Переведення в електронний формат картотек Державної міграційної служби, оцифрування повністю всього процесу оформлення біометричних документів, формування Єдиної Державної аналітичної системи управління міграційними процесами (ЄІАС УМП) Державної міграційної служби України дало змогу уникати суб'єктивної складової зловживань недобросовісних держслужбовців, виявляти порушення та помилки, які були допущені у минуло під час оформлення паспортів громадянина України у формі книжечки.

Оприлюднена п'ятого жовтня 2021 року статистика у статті «Індекс паспортів-2021» свідчить про високу ступінь захищеності українського біометричного паспорта, де за аналізом консалтингової групи Henley&Partners він посідає 38 позицію посеред сто дев'яносто дев'яти держав світу. Нашим співвітчизникам це дає можливість безперешкодного перетину кордонів без візового документу у сто тридцять шість країн Земної кулі..

Індекс паспортів Henley — це міжнародна оцінка держав, що показує можливість вільного переміщення у світі їхніх громадян. Цей рейтинг формується з 2005 року міжнародною консалтинговою компанією Henley & Partners. Спочатку цей аналіз проводили один раз у рік, але з 2018 року цей звіт стали оновлювати раз у три місяці, з цією метою міжнародна консалтингова компанія Henley & Partners користується закритими даними “Timatic” — Міжнародної асоціації цивільного транспорту, що накопичує та аналізує персональні дані у паспортних документах, візові і митні вимоги кожної держави зокрема. Відповідно до рейтингу паспортів Henley держави, громадяни яких стикаються із великою кількістю перешкод протягом подорожей через їх паспортні документи займають нижчі позиції, а громадяни країн з мінімальним рівнем перешкод отримують високі бали у цьому рейтингу.

Так, у 2020 році на найвищих позиціях втрималися:

- Сінгапур та Японія (І позиція).
- Південна Корея та Німеччина (ІІ позиція).

- Люксембург та Італія (III позиція), що дозволяє їх громадянам безперешкодно відвідувати понад 189 країн.

Ще одним підтвердженням високої якості внутрішніх українських паспортних документів є можливість з червня 2017 року поїздок наших громадян до Туреччини тільки з ID карткою, без необхідності пред'явлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон. Відповідно до Угоди між Україною та Туреччиною громадяни обох держав, які мають біометричні документи можуть здійснювати подорожі чи прямувати транзитом тільки з внутрішніми паспортними документами.

Подібне спільне рішення урядів України та Грузії набрало законної сили першого березня 2019 року, завдяки якому через пряме авіаційне чи морське сполучення перетину кордону нашими співвітчизниками та громадянам грузії дозволяється лише за допомогою внутрішніх паспортних документів.

Все більшої популярності набувають біометричні паспортні документи серед громадян України, адже зараз дуже активно розвиваються різноманітні електронні послуги та сервіси, які є доступні лише за наявності біометричних документів.

ДМС України спільно з Мінцифрою з п'ятого лютого 2020 року надано можливість громадянам України — власникам ID картки — отримання послуги із “внесення кваліфікованого електронного підпису (КЕП) на безконтактний електронний носій (чип) ID картки”. Це здійснюється лише для повнолітніх співвітчизників і лише за бажанням та на безоплатній основі. Такий паспортний документ стає повноцінним засобом для електронної ідентифікації людини.

Електронний підпис розмістити на чіпі ID картки можна після того, як тільки оформили біометричний паспорт або внести на раніше виданий документ. Зручним є той момент, що таку дію доступно провести у будь-якому територіальному підрозділі Державної міграційної служби України, без прив'язки до реєстрації місця проживання. За допомогою кваліфікованого

електронного підпису особа може користуватися електронними сервісами державних органів, отримувати адміністративні і фінансові послуги, вести бізнес-діяльність, не залишаючи домівку. Такі сервіси вже довгий час є доступні громадянам Європейського Союзу.

ДМС України спільно з Мінфіном з двадцять восьмого травня 2020 року надали можливість громадянам віком від 14 до 18 років під час оформлення паспорта громадянина України вперше одночасно і оформити реєстраційний номер облікової картки фізичної особи-платника податків без будь-яких інших додаткових документів. Проте обов'язковою умовою має бути зареєстроване місце проживання особи.

З лютого 2020 року розпочав роботу Єдиний портал державних послуг "Дія", у якому отримали цифрове відображення ID картки та біометричного паспорта громадянина України для виїзду за кордон. На даний час у мобільні телефони у застосунок «Дія» завантажено уже понад 5 мільйонів біометричних паспортів.

Використання електронного паспорта надає широкий спектр можливостей, зокрема:

- для купівлі квитків на залізничні та авіа перевезення;
- у банках;
- для отримання послуг поштового зв'язку.

А з 23 серпня 2021 року до 30 річчя незалежності нашої держави вступив у дію закон № 1368-ІХ "Про внесення змін до Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус", відповідно до якого е-паспорт у мобільному застосунку "Дія" утотожили з його фізичним аналогом. Тепер це дає можливість використовувати цифрові документи під час:

- медичного обслуговування;

- отримання адміністративних, готельних, телекомунікаційних бібліотечних послуг;

- під час придбання товарів у магазині;

- для підтвердження особи на запит поліції та правоохоронних органів.

Особам, які мають біометричний паспортний документ надається можливість згенерувати у мобільний застосунок “Дія” цифровий сертифікат про вакцинацію для використання як в середині країни, так і за її межами. Однак, зараз почастишали звернення щодо неможливості згенерування такого сертифікату через відсутність внесеного (або внесення з помилкою) номера облікової картки платника податку. У зв’язку із цим, громадянину необхідно звернутися у територіальні підрозділи ДМС для виготовлення нового паспорта громадянина України чи паспорта громадянина України для виїзду за кордон. Оскільки, номер облікової картки платника податку не є обов’язковим документом для подачі на паспортні документи, то він подається особою за бажанням та при наявності.

У зв’язку із стрімким розвитком цифровізації Державною міграційною службою розроблено та запроваджено ряд електронних сервісів для простішого та швидкого орієнування громадян щодо оформлення паспортних документів, зокрема:

- створено на сайті Державної міграційної служби України електрону чергу реєстрації громадян на оформлення адміністративних послуг, що дало можливість значно скоротити черги у підрозділах;

- можливість оформлення паспортних документів без прив’язки до реєстрації місця проживання;

- на час карантинних обмежень надано можливість отримання вже виготовлених паспортів громадянина України не за місцем подачі документів;

- сервіс перевірки паспортних документів “Недійсні документи”, що дає змогу перевірити працівникам нотаріату, банків та різноманітних фінансових установ актуальний стан паспортного документу та унеможливити маніпулятивні дії з недійсним паспортним документом;

- онлайн перевірка на сайті ДМС транслітерації написання прізвища та імені особи;

- наявні на сайті ДМС платіжні реквізити усіх територіальних підрозділ, що дає можливість здійснити онлайн оплату за надання певної адміністративної послуги;

- розпочато функціонування чат-ботів у месенджері VIBER та Telegram, що дає змогу швидко отримати відповіді на питання, які цікавлять заявників.

За останні чотири роки дуже багато зроблено корисного та важливого, однак на найближчі місяці та роки перед Державною Міграційною службою постають питання розвитку ряду інших стратегічних напрямків у сфері паспортизації, а саме:

- приведення у відповідність, а також організація роботи територіальних підрозділів у зв’язку із новим адміністративно-територіальним устроєм;

- розроблення нормативно-правового забезпечення з питань припинення надання адміністративної послуги “вклейка фото у паспорт громадянина України після досягнення певного віку”;

- організація роботи та нормативно-правове регулювання відмови від використання паспорта зразка 1994 року та повного переходу на оформлення паспорта громадянина України у формі ID картки;

- завершення реалізації експериментального проєкту з електронною зміною реєстрації місця проживання.

Державна міграційна служба гарантує якісне та вчасне надання адміністративних послуг. Дуже важливо, що ці революційні для нашої країни і

громадян зміни, стають можливими також завдяки зусиллям працівників Державної міграційної служби України у співпраці з Міністерством цифрової трансформації та Міністерством внутрішніх справ. Державна міграційна служба України є активним учасником всіх процесів, які змінюють нашу країну на краще та допомагають громадянам користуватися усіма перевагами і зручностями від використання цифрових послуг.

Палилюцько Ярослав Ігорович
Студент II курсу магістратури
Західноукраїнського національного університету

РОЗБУДОВА ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН

Сучасні умови розвитку фінансово-економічних відносин на світовій арені враховують особливості співпраці податкових органів з платниками податків з метою мінімізації дефіцитних явищ у бюджетній політиці та підвищення рівня життя населення. Організація ефективних дій в напрямку підвищення рівня добровільної сплати податків потребує інноваційного підходу, націленого на формування партнерських стосунків між фіскальними органами та платниками податків. Більшість розвинених країн світу, які акцентують зусилля на розвитку консультаційних послуг з питань фінансів та оподаткування підсилюють загальний ефект в системі накопичення бюджетних ресурсів для виконання поставлених перед державою завдань.

Об'єктивна необхідність податкового консультування є результатом складності та мінливості податкової системи, різноманітні способів ведення справ і форм укладення угод, а також потреби в незалежному погляді на податкову проблематику.